

Nota van toelichting

Nummer.: 23TI051	Kerkrade, 23 augustus 2023
------------------	----------------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 23Rb058

Onderwerp

Verzoek om principe-uitspraak windturbine E-Max

Beslispunten

- Kennisnemen van de ontvangen brief van E-Max d.d. 30-05-2023 betreffende verzoek om principe-uitspraak windturbine E-Max;
- Instemmen met het bijgevoegde ontwerpbesluit om geen planologische medewerking te verlenen aan het plan, in dit geval een principe-uitspraak om geen verklaring van geen bedenkingen af te geven;
- Het raadsbesluit over de principe-uitspraak door het college per brief aan E-Max te laten mededelen.

Inleiding

Aanleiding is de brief van E-Max van 30 mei 2023 met het verzoek om een principe-uitspraak van de gemeenteraad om al dan niet een verklaring van geen bedenking (VVGB) te geven voor de bouw van een windturbine op het bedrijfsperceel aan de Minervastraat 1 te Kerkrade. De provincie Limburg is het bevoegde orgaan voor de vergunningverlening. Het plan kent een langere voorgeschiedenis waarbij de gemeente actief betrokken is. Sinds 2019 zijn door E-Max al diverse onderzoeken uitgevoerd. In 2020 is zowel ambtelijk als bestuurlijk regelmatig overleg gevoerd met de initiatiefnemer, het bedrijf E-Max, om een grootschalige windturbine, met een tiphoogte van 210 meter, te bouwen op het bedrijfsperceel aan de Minervastraat 1 te Kerkrade. Ook is een bijeenkomst gehouden met de initiatiefnemer, adviesbureau Pondera, Regionale uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD ZL), provincie Limburg, Stadsregio Parkstad Limburg en gemeente Kerkrade. De verduurzaming van het bedrijf werd nader toegelicht en de noodzaak voor de bouw van een windturbine voor hoofdzakelijk eigen gebruik.

In 2021 is een vergunningaanvraag ingediend bij Provincie Limburg waartoe een ruimtelijke onderbouwing is opgesteld om "buitenplans" af te wijken van de vigerende beheersverordening Bedrijventerrein Dentgenbach. Daarnaast is overleg gevoerd met buurgemeente Landgraaf vanwege de mogelijke overlast en impact van de geplande windturbine op de omgeving. In dit geval ook op het grondgebied van de gemeente Landgraaf. Ook heeft E-Max een communicatie- en participatietraject doorlopen, nadat de gemeentelijke windvisie door uw raad op 16 december 2020 werd vastgesteld. Tevens werd toen door uw raad besloten om kennis te nemen van het initiatief windenergie van bedrijf E-Max op bedrijventerrein Dentgenbach en het project verder te laten uitwerken conform de randvoorwaarden zoals deze zijn opgenomen in de windvisie.

Aangezien uw raad in 2021 niet voornemens was een zogenaamde 'Verklaring van geen bedenkingen' af te geven, heeft E-Max op dat moment de vergunningaanvraag ingetrokken. Na de intrekking is de wereld sterk veranderd, waarmee hernieuwde aandacht voor het vraagstuk van de energietransitie aan de orde is en een nieuwe belangenafweging zou kunnen worden gemaakt rond de realisatie van lokaal opgewekte windenergie.

Op 20 maart 2023 heeft E-Max het college een brief gestuurd (23i0017669) met daarin het verzoek aan het college om de rol van bevoegd gezag op zich te nemen en planologisch medewerking te verlenen aan het initiatief voor de realisatie van een windturbine. Het college heeft op 4 april geantwoord (23u0005189) dat het college ten aanzien van het verzoek wettelijk geen mogelijkheid ziet om de rol als bevoegd gezag te nemen, ongeacht welk vermogen aan windturbine E-Max op de locatie zou willen plaatsen. Daarnaast heeft het college aangegeven dat enkel de gemeenteraad en niet het college kan afwegen en bepalen of planologische medewerking wordt verleend.

Daarop heeft E-Max op 30 mei 2023 een brief aan uw raad gestuurd (23i0030651) waarin E-Max samengevat uw raad verzoekt de inhoud van de brief ter harte te nemen en E-Max te laten weten of uw raad in principe bereid is om medewerking te verlenen aan het initiatief voor de realisatie van de windturbine. Dit met als doel te komen tot vergunningverlening in 2023, via de daarvoor geëigende vergunningprocedure.

Doelstelling

Een objectieve beoordeling van het verzoek van E-Max om een principe-uitspraak van uw raad op basis van de in 2021 ontvangen ruimtelijke onderbouwing met bijlagen voor het plan om een windturbine te bouwen op het perceel Minervastraat 1 te Kerkrade. Dit ten behoeve van een later benodigde buitenplanse afwijking met een uitgebreide procedure vanwege strijdigheid met de rechtsgeldige beheersverordening Bedrijventerrein Dentgenbach. Daarbij is rekening gehouden met de eerder ontvangen correspondentie en reacties van betrokken partijen om te komen tot een belangenafweging ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening, het zorgen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, zoals in artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening als algemeen beginsel is opgenomen. Op basis van alle beschikbare en ontvangen informatie over dit plan wordt aan uw raad voorgesteld om geen medewerking te verlenen aan de verklaring van geen bedenkingen (VVGB).

Argumenten

Aangezien het voornemen van E-Max onder de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten valt maar de gemeenteraad van Kerkrade een vvgb moet afgeven, is het voornemen ambtelijk besproken door provincie Limburg en gemeente Kerkrade tussen de disciplines duurzaamheid, economie en ruimtelijke ordening. Hierbij is een gezamenlijke ruimtelijke afweging gemaakt van het voornemen in relatie tot diverse andere belangen en aspecten die op het bedrijventerrein Dentgenbach en de omgeving relevant zijn.

Communicatie- en participatieplan

In de brief van E-Max van 30 mei 2023 wordt verwezen naar de vergunningaanvraag uit 2021 die is ingetrokken. Daarbij wordt ook het opgestelde communicatie- en participatieplan aangehaald. Dit plan is in 2021 beoordeeld aan de hand van de vastgestelde kaders in het Parkstad Limburg Energietransitie (PALET), Regionaal Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energieopwekking (RAK) en de gemeentelijke windvisie. In de RES1.0 heeft de gemeenteraad onder andere zoekgebieden vastgesteld voor windenergie in Kerkrade. Draagvlak onder omwonenden is hierbij heel belangrijk. Omwonenden worden daarom nauw betrokken bij eventuele plannen en een draagvlakmeting wordt betrokken bij besluitvorming. Uitgangspunt is dat windmolens alleen worden geplaatst, als 95 tot 100% van de direct omwonenden instemt.

De relevante stakeholders zijn in een stakeholderanalyse beschreven waarbij de belangen van omwonenden, bedrijven, toeristische attracties en overige stakeholders zijn benoemd, alhoewel deze belangen niet voor elke stakeholder goed zijn uitgewerkt. Uit de beschrijving wordt onvoldoende duidelijk of de belangen getoetst zijn en wat de uiteindelijke actie met betrekking tot die belangen is. Per stakeholder is wel het participatieniveau aangegeven, waarbij duidelijk is beschreven welke rol de stakeholder heeft. Voor zover nu bij gemeente Kerkrade bekend, zijn de direct omwonenden (20 woningen) in straal van 1 km benaderd voor informatie maar het is te overwegen om deze groep ook een adviserende rol geven over bijvoorbeeld financiële participatie. Deze groep is verder nog enkel met een brief uitgenodigd voor een bijeenkomst. Doordat maar één

omwonende zich gemeld had, is geen bijeenkomst gehouden maar er had ook nog geen gesprek plaatsgevonden met deze omwonende. Buiten de 1 km is voor zover bekend nu nog geen actie naar omwonenden geweest. Het is beter om in elk geval omwonenden tot 2 km minimaal per brief te informeren en uit te nodigen voor een infoavond tijdens de vergunningsfase aangezien ze wel belanghebbenden zijn. In dit geval de bewoners van de aangrenzende woonbuurten Eikske (gemeente Landgraaf), Hopel, Terwinselen en Kerkrade-Centrum. De randen van deze woonbuurten zijn op een afstand van 1,3 tot 1,6 kilometer van de bouwlocatie gelegen. Het is ook nog onduidelijk wat met inbreng van stakeholders is gedaan en in de toekomst wordt gedaan.

In het participatieplan is ook de financiële participatie (profijtplan) beschreven. Het beschreven omgevingsfonds sluit aan bij de minimale variant volgens de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA). Dit is echter niet verder uitgewerkt omdat E-Max hierin niet veel meerwaarde zag. Daarmee bestaat er helaas geen voordeel voor omwonenden die niet (kunnen) investeren. Andere mogelijkheden voor de omgeving zijn niet onderzocht. Het proces (o.a. wie mag meepraten en wie beslist over opbrengsten verdeling) is ook nog niet benoemd. Voor het lokale eigendom is met Oneplanetcrowd een principeakkoord gesloten over deelname vanaf 250 euro middels obligaties. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de voorwaarde om mensen met een kleine beurs te laten participeren. Wel was alles nog een voornemen en was dit nog niet met de omgeving afgestemd. Gestreefd wordt naar 50% lokaal eigendom in handen van bedrijven en inwoners en 50% in handen van E-Max. Het profijtplan is gedeeld met de bedrijven maar nog niet met de direct omwonenden waardoor de afstemming met de omgeving nog onvoldoende is uitgevoerd. E-Max staat open voor het (beperkt) verhandelen van een deel van de groen certificaten met bedrijven. De mogelijkheid voor participatie van burgercoöperaties, waarmee wordt beoogd de ontwikkeling van windmolens door en voor de burgers te laten plaatsvinden, wordt niet benoemd en is minder van toepassing op dit initiatief.

Resumerend werd geconcludeerd dat uit het participatieplan niet blijkt dat er draagvlak is voor het plan om een windturbine te bouwen. De omgeving was volgens het in 2021 beoordeelde plan onvoldoende betrokken bij het plan en had (nog) geen mogelijkheid gehad om mee te denken over het terug laten vloeien van maatschappelijke baten in het gebied. Daarmee werd onvoldoende ruimte geboden om tot een voor de omgeving acceptabele ontwikkeling van de windturbine te komen. Het is daarnaast belangrijk dat afspraken die met belanghebbenden worden gemaakt worden vastgelegd zodat zij gemonitord kunnen worden. Op basis van het bij de gemeente bekende communicatie- en participatieplan wordt daarmee onvoldoende tegemoet gekomen aan hetgeen in de beleidskaders is afgesproken.

Ruimtelijke inpassing

De ontwikkelingen en het investeringsniveau op het bedrijventerrein Dentgenbach zijn de laatste jaren groot geweest. Alle beschikbare gronden zijn of worden verkocht voor nieuwe ontwikkelingen en er vindt veel herontwikkeling plaats. Deze ontwikkeling was al gaande op het moment van de eerste vergunningaanvraag door E-Max. De ruimtelijke inpasbaarheid van een windturbine van 210 meter op het bedrijventerrein staat op gespannen voet met deze ontwikkelingen. Aangezien zich veelal arbeidsintensieve bedrijven vestigen, past een windturbine niet op het bedrijventerrein. In 2021 heeft over de ruimtelijke inpassing van het voornemen ook bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de gemeente Landgraaf en heeft de gemeente Kerkrade correspondentie over dit planvoornemen ontvangen vanuit aangrenzende bedrijven en Stichting Bedrijventerreinen Kerkrade (SBK). De gemeente Landgraaf stond afwijzend tegenover het plan vanwege de toeristisch-recreatieve (door)ontwikkeling van het aangrenzende gebied, waaronder de Wilhelminaberg. Omliggende bedrijven en SBK maken zich zorgen vanwege beperkingen bij toekomstige ontwikkelingen op het bedrijventerrein. SBK is als actieve vereniging nog steeds geen voorstander van windenergie op het bedrijventerrein in verband met ruimtelijke beperkingen waardoor economische ontwikkelingen worden tegen gewerkt.

Conclusie

De gezamenlijke ambtelijke conclusie over bovengenoemde afwegingen vanuit provincie Limburg en gemeente Kerkrade is dat de afgelopen jaren het bedrijventerrein Dentgenbach enorm is (door)ontwikkeld en er ruimtelijk gezien daardoor geen mogelijkheden bestonden en bestaan voor windenergie. Deze ontwikkeling was immers al ingezet ten tijde van de eerste vergunningaanvraag en is recent nog versneld verder gegaan. Daarnaast komt het bij de gemeente bekende communicatie- en participatieplan nog onvoldoende tegemoet aan de vastgestelde beleidskaders en is het draagvlak onder omliggende bedrijven en bij SBK niet groot.

Alles overwegende leidt dit tot de conclusie dat de ruimtelijke inpasbaarheid van het voornemen en het draagvlak daarvoor in de directe omgeving onvoldoende zijn om een vvgb hiervoor af te geven. Gezien de ruimtelijke beperking is op dit moment de vraag naar de specificatie van “*direct omwonenden*” in eerder aangehaald standpunt uit het coalitieakkoord niet van belang.

Kanttekeningen

Door geen medewerking te verlenen aan het plan zal het bedrijf E-Max zijn aluminiumsmelterij slechts beperkt kunnen verduurzamen. Duurzame energieopwek op locatie zal dan niet of beperkt doorgaan en van elders moeten worden gehaald en ingekocht. Daarnaast bestaat het risico dat de directie zal afzien van de voorgenomen bedrijfsinvesteringen en het bedrijf (op termijn) zal vertrekken. Dit zou een verlies van werkgelegenheid betekenen. Het gaat hierbij om zo'n 80 directe arbeidsplaatsen.

Zowel ambtelijk als bestuurlijk is regelmatig overleg gevoerd over dit plan en is veel tijd gestoken in de voorbereiding en uitwisseling van informatie met het adviesbureau namens de initiatiefnemer. Daarnaast zijn raadsbesluiten genomen die een relatie hebben met het voorliggende verzoek om medewerking te verlenen aan het plan. Het betreft de vaststelling van de gemeentelijke windvisie op 16 december 2020 (20Rb061) en de vaststelling van het bod en zoekgebieden voor wind en zon van de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg 1.0 op 28 april 2021 (21Rb019), waarin bedrijventerrein Dentgenbach als zoekgebied wind is opgenomen en expliciet het plan van E-Max is genoemd, waarbij is opgemerkt dat het noemen en opnemen van deze turbine in de RES ZL geen bindende juridische consequenties heeft: de RES ZL is een strategisch visiedocument en heeft als zodanig nog geen juridische status en de initiatiefnemer kan hier geen rechten aan ontleen. Desondanks kan de initiatiefnemer toch het gevoel hebben dat er verwachtingen zijn geschept en er achteraf gezien onnodige onderzoeks- en advieskosten zijn gemaakt.

Het besluit om planologisch geen medewerking te verlenen kan gevolgen hebben voor toekomstige vergunningaanvragen voor de bouw van grootschalige windturbines in onze gemeente en in de Stadsregio Parkstad Limburg, waaronder de zoekgebieden in het zuidelijk deel van de regio, in onze gemeente en de gemeenten Heerlen en Simpelveld. Het is daarom van belang om het besluit zodanig te motiveren dat hiermee geen ongewenste precedent wordt geschept. De beleidskaders zijn en blijven, PALET, RAK, RES ZL en de Windvisie.

Financiën

Niet van toepassing.

Communicatie

E-Max ontvangt na besluitvorming in uw raad een brief namens het college met daarin het raadsbesluit.

Burgerparticipatie

Burgerparticipatie vormt een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke beoordeling van plannen met betrekking tot grootschalige opwek van energie, zoals windturbines. In de ruimtelijke afweging over de gevraagde principe-uitspraak heeft de beoordeling van burgerparticipatie een belangrijke rol gehad.

Uitvoering

Nadat uw raad op 4 oktober 2023 heeft besloten om een principe-uitspraak te geven waarin uw raad aangeeft geen planologische medewerking te verlenen aan dit plan, zal E-Max hierover door het college worden bericht conform het derde beslipunt.

Gezondheid en Vitaliteit

Niet van toepassing.